

Motion till riksdagen

1985/86:Jo604

Ylva Annerstedt (fp)

Stöd till biodynamisk odling

Den senaste tidens debatt har i blyxtbelysning visat vilka brister och nackdelar som den moderna stordriftsproduktionen av våra livsmedel för med sig. Jordens naturliga resurser utarmas, en mängd gifter och konstgödsel sprids i vår miljö och inom animalieproduktionen förekommer en behandling av djuren som de flesta människor tar avstånd ifrån.

Konsumenterna ställer krav på livsmedel med kvalitet och vill inte ha en mängd kemiska tillsatser vare sig vid odling eller vid förädling, och de tar bestämt avstånd från kött som är fyllt med hormoner eller antibiotika.

I Sverige finns det gedigna kunskaper om och omfattande erfarenheter av den biodynamiska odlingen. Den kämpar dock en ojämn kamp mot ekonomiska bekymmer och för det mesta också myndigheters oförstående. Attityderna är dock nu på väg att svänga mot en mera generös och positiv inställning till den biodynamiska odlingen, och det är hög tid att ge den del av de gemensamma resurserna för att bevara och utvidga den kunskap och erfarenhet som finns på området när det gäller rådgivning, utbildning och forskning.

I den här motionen krävs:

- Statligt stöd till befintlig och utvidgad rådgivning under ansvar av Biodynamiska föreningen
- Statligt bidrag till upprustning och utvidgning av den befintliga utbildningen
- Studiemedel till elever i denna utbildning
- Skyndsamt behandling av och medel till de forskningsprojekt som man ansökt om

Biodynamisk odling – ett resursbevarande alternativ

Framtiden kräver ett ökat ansvarstagande för jorden och dess begränsade resurser. För att förverkliga detta krävs att olika odlingsinriktningar i dag får resurser att fritt utvecklas vidare.

Den biodynamiska odlingen har sin grund i den vidgade människo- och natursyn som vuxit fram ur den antroposofiska forskningsmetoden. Genom hela sin uppläggning strävar denna odlingsform till att förbättra jordens bördighet och att höja växternas motståndskraft mot parasiter och sjukdomar. Samtidigt inriktar man sig också mot att producera livsmedel av högsta möjliga kvalitet. Detta åstadkommer man genom att använda preparat

hämtade ur naturens slutna odlingssystem med stor återförsel av organiskt material och genom att stimulera den mikrobiologiska aktiviteten i marken. Växtföljdens utformning är central, och man eftersträvar balans mellan djurhållning och växtodling så att varje enhet kan bli självförsörjande med såväl foder som stallgödsel. Markens produktivitet byggs upp genom att de biologiska processerna stimuleras, och man använder inga ämnen som är skadliga för livsprocesserna.

Allt fler människor och organisationer har visat ett starkt ökande intresse för den biodynamiska odlingen under de senaste åren. För att möta detta intresse har företrädare för den biodynamiska rörelsen i Sverige anordnat föredrag, kurser och utställningar riktade såväl till yrkesverksamma odlare som till allmänheten. Detta arbete har utförts med ideella insatser, ofta med personliga uppoffringar, och helt utan ekonomiskt stöd från stat eller kommun.

Efterfrågan på den kunskap och de erfarenheter som finns samlade i orten Järna, Nordens centrum för antroposofin, är nu så stor att de ideella insatserna inte räcker till. Följande tre områden är de mest väsentliga för statligt stöd: Rådgivning, utbildning och forskning.

Rådgivning

För att i någon mån möta den efterfrågan som finns från små och stora odlare, från skolor, myndigheter och massmedia har Biodynamiska föreningen i Järna ett sekretariat med en heltids- och två halvtidsanställda konsulenter samt en person som ansvarar för Biodynamisk tidskrift. Verksamheten finansieras genom medlemsavgifter samt genom bidrag från praktiska biodynamiska verksamheter som Stiftelsen Saltå kvarn, Stiftelsen Biodynamiska Produkter och från de försäljande biodynamiska odlarna.

Den huvudsakliga verksamheten är rådgivning baserad på försök och forskning och på praktiska erfarenheter. Den sker genom besök hos odlare över hela landet, genom rådgivning per brev och telefon, genom kortare och längre kurser, fältvandringar och liknande.

Mycket av denna verksamhet har folkrörelsekaraktär och sker helt med frivilliga medel och ideella insatser. Mycket sker emellertid som ett komplement till likartad offentlig verksamhet. Det gäller t. ex. rådgivningen till lantbrukare och trädgårdsmästare, vilka vänder sig till Biodynamiska föreningen i stället för till lantbruksnämnderna, därför att de söker råd om alternativ odling och vill utnyttja den kunskap och erfarenhet som finns samlad inom Biodynamiska föreningen.

En annan sådan verksamhet är undervisning vid lantbruksskolor. Årligen besöks ungefär hälften av landets lantbruksskolor med lektioner från några timmar till hela dagar.

Ett par praktiska initiativ i Sverige har på senaste tiden medfört starkt ökad efterfrågan på rådgivning i alternativ odling. De visar också på ett ökat tryck från konsumenterna på en inriktning mot högre livsmedelskvalitet i jordbruksproduktionen.

Konsum Värmland har sedan ett par år ett samarbete med en grupp alternativodlare för leveranser av grönsaker odlade utan handelsgödsel eller

kemiska bekämpningsmedel. Detta samarbete har varit mycket framgångsrikt, och produkterna har kommit att utgöra hela 10 % av sortimentet för de aktuella grönsakerna.

Flera exempel finns och gemensamt för dem alla är att de ställer allt högre krav på rådgivning beträffande växtföljd, gödsling, ogräskontroll och liknande. Lantbruksstyrelsen har visat ett mycket stort intresse och har tillsatt en arbetsgrupp, men denna löser ju inte de problem med bristande resurser som Biodynamiska föreningen kämpar med för att klara den allt större efterfrågan på rådgivning som finns i dag.

Föreningen har utarbetat en utvecklingsplan för det fortsatta konsulentarbetet. Den innebär bl. a. en organisation med regionalt verksamma rådgivare som har såväl utbildning i biodynamisk odling som kvalifikationer för rådgivning i lantbruket på lantmästar- och agronomnivå. Om statliga bidrag beviljas kan dessa rådgivare stå till lantbruksnämndernas förfogande inom resp. område för alternativ odling. Förebild till sådan verksamhet finns i Holland. Den planerade utvidgningen kräver ett resurstillskott av 1 500 000 kr. per år, vilket Biodynamiska föreningen inte klarar av egen kraft. Statligt stöd är därför nödvändigt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utbildning

Sedan 1944 har Biodynamiska föreningen och senare även Nordisk forskningsring för biodynamisk odling arrangerat odlingskurser riktade till allmänheten. 1969 startades en biodynamisk utbildning vid Rudolf Steinerseminariet. Sedan 1974 är dess arbete förlagt till Skillebyholms gård utanför Järna. Den biodynamiska linjen är sedan 1982 tvåårig. Utbildningsgården har i dag kapacitet att ta emot 28 studenter i internatform och omfattar 50 hektar åker, betesmark och skog. I Järnaområdet odlas i dag ca 320 hektar biodynamiskt. Denna odlingsareal är fördelad på flera självständiga lantbruk och handelsträdgårdar, vilket ger goda möjligheter till praktikplatser och demonstrationsgårdar i omedelbar närhet till skolan.

Lärarkollegiet vid Skillebyholm representerar till stor del den samlade sakkunskapen inom området alternativa odlingsformer i Europa. Det är således mer än väl kvalificerat att möta den ökade efterfrågan på utbildning. Redan yrkesverksamma odlare önskar kortare vidareutbildningskurser, och blivande lantbrukare och trädgårdsmästare efterfrågar helårsutbildning.

För att kunna motsvara efterfrågan krävs en utvidgning av utbildningsverksamheten till att omfatta ett och tvååriga grundkurser samt kortare vidareutbildningskurser av specialkurskaraktär. För att förverkliga denna utvidgning av verksamheten krävs investeringar under de närmaste åren på sammanlagt ca 5 milj. kr. för undervisningslokaler, elev- och medarbetarbo-städer samt maskiner för undervisningsändamål. Dessutom kommer ett årligt driftbidrag på drygt 100 000 kr. att bli nödvändigt.

De elever som i dag följer utbildningen vid Skillebyholm åtnjuter inte statliga studiemedel utan måste själva betala sina skolavgifter och sitt uppehälle. För dem är det inte heller möjligt att skaffa sig inkomster genom feriearbete. Utbildningen följer nämligen hela årets växtperiod. Det är

således rimligt att utbildningen berättigar eleverna till statliga studiemedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Mot. 1985/86
Jo604

Forskning

Biodynamisk jordbruksforskning får sin särart av att den sprungit ut från antroposofin jämsides med den praktiska biodynamiska odlingsmetoden. Det innebär att den som kunskapskälla har till förfogande en ytterligare dimension utöver dem som finns inom den allmänna jordbruksforskningen. Denna speciella form av jordbruksforskning kräver också, för att kunna lämna bidrag till jordbrukets allmänna utveckling, att den får utveckla sin särart både i grundforskning och i tillämpad forskning. På samma sätt som vanlig jordbruksforskning måste den, för att kunna fylla sådana uppgifter, också stödjas ekonomiskt.

Biodynamisk grundforskning har utförts i Sverige sedan 1950-talet. Den startade med studier av hur olika odlings- och gödslingsmetoder påverkar de odlade växternas egenskaper. På detta område har sedermera också etablerats ett samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet.

I Järna vid Nordisk forskningsrings institut, arbetar nu tre forskare. Angelägna forskningsprojekt är t. ex. växtförädling, att få fram nya spannmålssorter, som är ändamålsenliga för biodynamiskt jordbruk. Forskning behövs också i samband med utfordring av husdjur. Ett unikt projekt är studium av påverkan på jorden vid jämförelse mellan biodynamisk och vanlig odling, där man följt 28 år av konsekvent odling.

Ansökan om medel för forskningsprojekten är inlämnade, men några besked har ej lämnats om vilka projekt som får stöd och i vilken omfattning. De aktuella forskningsprojekten är unika i sitt slag, och det är därför angeläget att de snarast behandlas och beviljas medel.

Finansiering

I enlighet med förslagen från utredningen om kemikalieanvändning i jordbruket (SOU 1983:11) har riksdagen beslutat om avgifter på handelsgödselmedel och bekämpningsmedel. Dessa avgiftsmedel skall enligt beslutet användas till rådgivning och forskning, som kan leda till en minskning av de kemiska medlens användning.

En av de viktigaste förutsättningarna för att en sådan forskning och rådgivning skall kunna komma till stånd är en utbildning som förmedlar både grundläggande och avancerade kunskaper om hur ett kemikaliefritt jordbruk kan tillämpas i praktiken.

Den ovan beskrivna verksamheten fyller således väl de kriterier som uppställts för medlens användning.

Den internationella situationen

Sökandet efter alternativ till den konventionella odlingen inom jordbruket pågår över hela världen och har successivt blivit mer uttalat under de senaste årtiondena. Biodynamisk odling är också en världsomspännande verksam-

het. I en del länder tar detta sig uttryck i direkta åtgärder till stöd för den biodynamiska odlingen. I Tyskland finns t. ex. sedan några år en professur i alternativ odling vid universitetet i Kassel. I Holland har statligt stöd satts in för att utveckla rådgivningen.

Mot. 1985/86
Jo604

Avslutning

En seriös satsning på den biodynamiska odlingen ger många fördelar. Den möter de krav konsumenterna ställer på livsmedel med högre kvalitet. Den bidrar till att hindra jordförstöring och till att förvalta de gemensamma resurserna. En sådan satsning innebär också att man tar till vara och stödjer de få människor som i dag i Sverige har kunskaperna och erfarenheterna på området.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att stöd skall utgå till de i motionen redovisade verksamheterna för biodynamisk odling,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ansökningarna om forskningsprojektmedel för biodynamiskt jordbruk bör behandlas skyndsamt,
3. att riksdagen beslutar att medel överförs från intäkterna av avgifterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel till de i motionen angivna ändamålen.

Stockholm den 21 januari 1986

Ylva Annerstedt (fp)

